

“A Research on the Use of Texts of Folk Literature and Products of Folklore in the Primary Education Books of TRNC”

“KKTC İlköğretim Kitaplarında Halk Edebiyatı Metinleri ile Halk Bilgisi Ürünlerinin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme”¹

Burak GÖKBULUT²

ABSTRACT

The more efficient use of texts of folk literature and products of folklore is extremely important in making contribution to the humorous and moral development of children, and to their social, musical, intellectual, physical and linguistic (reading comprehension, listening, writing, speaking) development. While these products are contributing to the child's education in various aspects, at the same time they provide a variety of desired behavior and provide education and transmission of culture. On the one hand while this education and transmission of culture ensures the survival of many elements, which are in danger of being lost in culture, on the other hand ensures the transmission of the culture to future generations. In our study, in total; we tried to examine 7 books from the first grade of primary school, 5 books from the second grade of primary school, 5 books from the third grade of primary school, 4 books from the fourth grade of primary school, 4 books from the fifth grade of primary school and two books from the music education book primary school (all 27 books). We have seen that in TRNC, the books used in the primary stage contain inadequacies and shortcomings in terms of folk literature and folklore.

Key Words: Folk literature, folklore, language training, transmission of the culture, TRNC, primary education.

ÖZET

Çocukların mizahi, ahlaki gelişimi ile sosyal, müzikal, zihinsel, bedensel ve dilsel (okuma, anlama, dinleme, yazma, konuşma) gelişimine katkı sağlamada halk edebiyatı metinlerinin ve halk bilgisi ürünlerinin daha etkin kullanımı son derece önemlidir. Örneğin; bir masal veya tekerleme metni çocuğun okuma, anlama gibi dilsel eğitiminde, sosyal-ahlaki gelişiminde, bilmeceler zihinsel, fıkralar mizahi, türküler ve ninniler sosyal-müzikal gelişiminde etkili olurken halk bilgisi ürünlerinden çocuk oyunları çocuğun sosyal, bedensel, zihinsel ve müzikal gelişiminde, halk dansları bedensel ve müzikal gelişiminde, halk sanatları el becerilerinin gelişiminde, gölge oyunları dinleme, anlama ve izleme yeteneklerinin gelişiminde etkili olmaktadır. Tabii bu ürünler çocuğun eğitimine çeşitli yönleriyle katkıda bulunurken aynı anda çeşitli istenlik davranışlar da kazandırmakta ve kültür öğretimi ile aktarımını da sağlamaktadır. Bu kültür öğretimi ve aktarımı kültürde kaybolma tehlikesi altında olan birçok unsurun yaşamasını sağlarken bir yandan da kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. Çalışmamızda toplamda; ilkokul birinci sınıflardan 7, ilkokul ikinci sınıflardan 5, ilkokul üçüncü sınıflardan 5, ilkokul dördüncü sınıflardan 4, ilkokul beşinci sınıflardan 4 kitabı ve iki de ilköğretim müzik eğitimi kitabını (tümü 27 kitap) incelemeye ve bu kitaplarda yer alan halk edebiyatı, halk bilgisi ve kültürel değerlerin tespitini yapmaya çalıştık. Daha sonra da kitaplarda eksik ve yetersiz bulduğumuz yönleri değerlendirerek öneri ve tekliflerde bulunmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Halk edebiyatı, halk bilgisi, dil eğitimi, kültür aktarımı, KKTC, ilköğretim.

¹ Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi tarafından düzenlenen “1. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda” sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd.Doç.Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, FEF, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, burak.gokbulut@neu.edu.tr

1. GİRİŞ

İlköğretim eğitiminde halk edebiyatı (Oğuz ve diğ., 2004) metinleri ile halk bilgisi (Ekici, 2004) ürünlerinden faydalanmak hem Türkiye hem de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti örgün eğitiminde kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemin kullanılması genellikle bilinçli ve istendik olarak yapılmakta ve genel olarak bilgi ve kültür aktarımı amaçlanmaktadır. Yani diğer bir deyişle öğrenci, ilkokul döneminde kitabında okuduğu (veya resmini gördüğü) unsurlardan etkilenecek, bunları özümseyecek ve dolayısıyla “milli kültür”ü gelecek nesillere aktaracaktır. Burada sanıyoruz ki esas istendik davranış, çocuğun kendi milletine ait olan “bilgi ve kültür”ü öğrenmesi ve bunu gelecek nesillere aktarabilmesidir.

Tabii ki halk edebiyatı ve halk bilgisi ürünlerinin kültür aktarımı yanında daha birçok işlevi vardır. Bu işlevler arasında çocukların mizahi, ahlaki gelişimi ile sosyal, müzikal, zihinsel, bedensel ve dilsel (okuma, anlama, dinleme, yazma, konuşma) gelişimi bulunmaktadır. Bu yüzden bizim düşüncemize göre, çocuğun gelişimine katkı sağlamada halk edebiyatı metinleri ve halk bilgisi ürünlerinin etkin kullanımı son derece önemlidir.

Örneğin; bir masal metni çocuğun okuma, anlama ve dinleme eğitiminde, sosyal ve ahlaki gelişiminde; bilmecele zihinsel gelişimde, fıkralar mizahi gelişimde, türküler ve ninniler müzikal gelişimde, tekerlemeler okuma, anlama ve konuşma gelişiminde etkili olurken halk bilgisi ürünlerinden çocuk oyunları (beraberinde çocuk oyunu tekerlemeleri-sayımlar) çocuğun sosyal, ruhsal (psikolojik), bedensel, zihinsel ve müzikal gelişiminde, halk dansları bedensel, sosyal ve müzikal gelişiminde, halk sanatları el becerilerinin gelişiminde, gölge oyunları dinleme, anlama, izleme ve görsel yeteneklerinin gelişiminde etkili olmaktadır. Tabii ki bu ürünler daha da çoğaltılabilir.

Bu ürünler çocuğun eğitime ve gelişimine çeşitli yönleriyle katkıda bulunurken aynı anda çeşitli istendik davranışlar da kazandırmakta ve kültür öğretimi ile aktarımını da sağlamaktadır. Bu kültür öğretimi ve aktarımı, kültürde kaybolma tehlikesi altında olan (veya şu an için tehlikede olmayan) birçok unsurun yaşamasını ve devamlılığını sağlarken bir yandan da kültürün gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır.

Esasında “Kültürün en önemli aktarıcısı dildir. Çünkü dil, hem kültürün oluşmasını sağlayan ‘düşünceyi’ hem de o düşünceyi hayata geçiren ‘ifade’yi yaratır. Oluşan ifade, davranışı şekillendirir; insanı ve insanın topluma ilişkisini düzenler. Bunlar, oluşan kültür unsurlarıdır. Bu unsurlar, dil ile yeni nesillere aktarılır. Bu nedendir ki dil öğretimi kültür aktarımı açısından çok önemlidir. Dilin okuma ve yazma seviyesinde öğretilmesi bile kültürün aktarımı anlamına gelir. Ancak kültürün maddi ve manevi unsurları o kadar çoktur ki bu yönlerin tamamının yetişecek bireylere belli bir sistem dâhilinde aktarılması, programların bu noktaları yansıtmasıyla mümkündür.” (Melanlıoğlu, 2008: 67)

Eğitimde çeşitli metinler ve uygulamalardan faydalanılırken dil öğretimi ve kültür aktarımıyla birlikte çeşitli hedefler de gerçekleştirilmek istenmektedir. Tabii ki yıldan yıla veya farklı ideallere göre bu hedefler de değişebilmektedir. Bu hedef davranışların içerik olarak niteliği ve niceliği devletlerin eğitim politikalarının bir sonucu olarak yıllar içinde değişiklikler göstermiştir. Kimi ülkelerde eğitim programları ve yeni nesile kazandırılacak hedef davranışların ve kazanımların toplamı uzun soluklu tutulurken KKTC’de genel olarak bunlar plansız ve kısa soluklu tutulmaktadır.

Uzun dönemli ve bilinçli eğitim programları hazırlayarak kendi kültürlerini yeni nesillere sağlıklı ve doğru bir şekilde aktaran ve hatta kültürlerini dünyadaki birçok ülkeye de emperyalist bir güç olarak yayan birçok gelişmiş ülke vardır. Emperyalizmin bu kötü etkilerinden KKTC toplumu da nasibini almış ve almaya da devam etmektedir. Bunu önlemenin en etkili yolu ise uzun dönemli, planlı ve çeşitli alanlardaki uzman görüşlerine dayanan bir eğitim ve kültür programı hazırlamaktır. Ancak bugün KKTC'deki eğitim programlarının gerekli standartlara uygun olarak hazırlandığını söylemek kanaatimizce pek mümkün değildir.

Çalışmanın Amacı:

Çalışmadaki esas amacımız Kıbrıs Türk ilköğretim eğitiminde kullanılan kitapların halk edebiyatı ve halk bilgisi yönünden içeriğini değerlendirmek ve incelemektir. İlköğretimde kullanılan kitaplarda yer alan (ve yer almayan) unsurlar tespit edilirken, öneri ve tekliflerde bulunulurken amacımız, ilerleyen yıllarda tekrardan yayınlanacak olan ilköğretim kitaplarının kültür, halk bilgisi ve halk edebiyatı yönlerinden daha zengin ve bilinçli hazırlanmasını ve bu yolla daha sağlıklı bir kültür-bilgi aktarımını ve dil eğitimini sağlamaktır. Bunun ilk aşaması da tabii ki eksiklik ve yanlışlıkları ortaya koymaktır.

Çalışmanın Kapsamı:

Bu çalışmadaki tespitler ve bulgular ilköğretim 1. sınıftan 5. sınıfa kadar eğitimde kullanılan kitapların içeriğini kapsamaktadır. Ancak fen bilgisi, matematik, trafik eğitimi ve din kültürü kitapları bu çalışmada değerlendirmeye alınmamıştır. Çünkü bu kitapların içeriğinde Kıbrıs Türk halk edebiyatı ve halk bilgisi ürünlerinin aranmasının uygun olmayacağı kanaatindeyiz. Bundan dolayı da aşağıda sırasıyla 1. sınıftan 5. sınıfa kadar kullanılan ve burada değerlendirilmeye çalışılan kitapların isim ve sayıları (toplam 27 kitap) verilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada halk edebiyatı ve halk bilgisi yönlerinden incelemeye alınan kitaplar şöyle sıralanabilir:

1. **İlkokul 1. Sınıflar İçin** Türkçe Okuma Kitabı, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 3, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 4, Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 1, Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 2. (toplam 7 kitap)
2. **İlkokul 2. Sınıflar İçin** Türkçe Okuma Kitabı, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2, Hayat Bilgisi Öğrenci ve Ders Çalışma Kitabı 1, Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 2. (toplam 5 kitap)
3. **İlkokul 3. Sınıflar İçin** Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1, Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2, Türkçe Okuma Kitabı, Hayat Bilgisi Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı 1.Kitap, Hayat Bilgisi Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı 2. Kitap. (toplam 5 kitap)
4. **İlkokul 4. Sınıflar İçin** Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 1. Kitap, Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 2. Kitap, Türkçe Dil Bilgisi, Sosyal Bilgiler İlkokullar İçin Ders Kitabı.(toplam 4 kitap)

5. **İlkokul 5. Sınıflar İçin** Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 1. Kitap, Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 2. Kitap, Türkçe Dilbilgisi, Sosyal Bilgiler Kitabı. (toplam 4 kitap)
6. Müzik Eğitimi Öğretmen El Kitabı İlköğretim Birinci Kademe: **1., 2., ve 3. Sınıflar** (tek kitap)
7. Müzik Eğitimi Öğretmen El Kitabı İlköğretim İkinci Kademe: **4. ve 5. Sınıflar** (tek kitap)

2. YÖNTEM

KKTC milli eğitim sistemine baktığımızda bu sistemin ilköğretim, ortaöğretim ve lise olmak üzere üç aşamalı bir yapıdan oluştuğunu söyleyebiliriz. Bizim burada esas olarak üzerinde durmaya çalışacağımız kısım ilköğretim kısmıdır. Çünkü KKTC Milli Eğitim Bakanlığının ağırlıklı olarak kendi yayınlarının kullanıldığı aşama ilköğretim aşamasıdır. Orta öğretim ve lise aşamalarında ise genel olarak T.C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından basılan ve KKTC'ye gönderilen kitapların kullanıldığını söyleyebiliriz. Ancak tabii ki ortaöğretim ve lise eğitimi aşamalarında da Kıbrıs tarihi, coğrafyası ve edebiyatıyla ilgili bazı kitapların kullanıldığını görmekteyiz.

Çalışmamızın yöntemine göre, doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, içerik analiziyle çözümlenmeye çalışılmıştır. KKTC Milli Eğitim Bakanlığının ağırlıklı olarak kendi dokümanlarının kullanıldığı aşama ilköğretim aşaması olmasından dolayı bizim üzerinde durmaya çalışacağımız aşama da KKTC ilköğretim aşamasıdır. Bu çalışmada öncelikle yukarıda “Çalışmanın kapsamı” alt başlığında adı geçen kitaplarda yer alan halk edebiyatı ve halk bilgisi ürünleri tespit edilmeye ve incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, incelenen kitaplarda yer alan ve tespit edilen unsurlar aktarılmaya çalışılmış, daha sonra da tespit edilen bu unsurlar nitelik ve nicelik olarak değerlendirilmiş; eksik görülen ve eklenmesi gereken unsurlar belirtilmiş ve en sonda da öneri ve teklifler sunulmaya çalışılmıştır.

3. BULGU VE YORUMLAR

Bulgu (tespit) ve yorumlar kısmında, kitaplarda tespit ettiğimiz unsurlar verilmeye ve bunlarla ilgili yorumlar yapılmaya çalışılacaktır. Kitaplar değerlendirilip incelenirken sırasıyla ilkokul 1. sınıftan 5. sınıfa kadar olan kitaplar (iki müzik kitabı dâhil) incelenmeye çalışılmıştır. İncelenen kitaplar, tespit edilen unsurlar ve yorumlar şu şekildedir:

İlkokul 1. Sınıflar İçin;

Türkçe Okuma Kitabı:

Halk edebiyatı: Bu kitapta hem halk edebiyatı hem de halk bilgisi açısından pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Halk edebiyatı unsuru olarak sadece “nine ve dede masal oku” sözleri ve “çoban önünde sürüsü türkü söylüyormuş.” sözü geçmektedir. Oysaki birinci sınıf çocuklarının dikkatini çekebilecek ve onların eğitiminde kullanılacak birçok Kıbrıs Türk masalı (Yorgancıoğlu, 1998 ve Yorgancıoğlu, 2006a), manisi (Yorgancıoğlu, 1996), bilmececi (Gökçeoğlu, 2007) ve fıkrası (Gökçeoğlu, 1996) bulunmaktadır.

Halk bilgisi: Halk bilgisi unsuru olarak da bu kitapta pek fazla bilginin yer aldığını söyleyemeyiz. Kitapta bununla ilgili geçen birkaç unsur vardır. Mutfak kültürü bunlardan biridir. Mutfak kültürü olarak Türk kahvaltısında yenen yiyeceklerin (ekmek, peynir, yumurta, sucuk, domates vs.) verilmesi önemlidir. Diğer unsur da el zanaatı olan sele-sepet örmeciliğidir. Bugün bu Kıbrıs'ın belli yörelerinde sürdürülen bir gelenektir ve çocukların kendi kültürlerine ait el zanaatları hakkında bilgilendirmeleri önemlidir. Yer adları da halk biliminin önemli inceleme alanlarından bir tanesidir. "Toplulukların hayat boyunca sahip oldukları maddi ve manevi servetler arasında, kültürel değerlerin bütün özelliklerini de bünyesinde barındıran en önemli değerlerden biridir, yer adları." (Yavuz ve Şenel, 2013: 2241)

Yaşadığımız coğrafyaya ait köy, şehir adları ile coğrafi mekân adlarını bilmek yaşanan bölgenin kültürünün sahiplenilmesini de sağlamaktadır. Ancak burada eksik bırakılan nokta bu yerlerin ve mekânların isimlerinin nereden geldiğiyle ilgili bilgilerin verilmemesidir.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1:

Halk edebiyatı: Bu kitapta da hem halk edebiyatı hem de halk bilgisi açısından pek fazla bir malzeme bulunmamaktadır. Halk edebiyatı unsuru olarak sadece "nine masal oku" sözü geçmektedir. Ancak dil becerilerini geliştirmek için kullanılacak masal, mani, tekerleme (Gökçeoğlu, 1999) vb. birçok halk edebiyatı malzemesi vardır.

Halk bilgisi: Halk bilgisi olarak ise sadece mutfak kültürü olarak "ayran iç ve ayran yap" sözleri geçmektedir. Kitabın 39. sayfasındaki çizme etkinliğinde palyaço resmi kullanılmıştır. Ancak bu gibi çizgi çalışmalarında ortak Türk kültürüne ait sembol kahramanlar ve unsurlar kullanılabilir. Örneğin çizim uygulamasında Dede Korkut'un, Keloğlan'ın, Nasreddin Hoca'nın veya bir meddah (Ertuğ, 2006) ile masal ninesinin (meselci) resmi kullanılabilir.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2:

Halk edebiyatı: Bu kitapta Türk halk edebiyatı ile ilgili herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Ancak Alman Grimm kardeşlerin Alman halkından derlemiş olduğu ve bizim kültürümüze ait olmayan "Kırmızı Başlıklı Kız" masalı bu kitapta yer almıştır. Burada, bilinen bir masalı sözlü anlatılabilir etkinliği verilmiş ve "Kırmızı Başlıklı Kız" masalının resmi verilir ve bu resmin hangi masala ait olduğunun yazılması ve masalın anlatılması istenmiştir. Bunun yerine Türk veya Kıbrıs Türk masalları kullanılabilir. (Gökçeoğlu, 2005 ve Yorgancıoğlu, 2006a)

Halk bilgisi: Halk bilgisi unsuru olarak Türk kahvaltısında yenen yiyecekler verilmiştir: ekmek, peynir, süt, yumurta. Ancak burada Kıbrıs Türkleri için sadece bir yiyecek değil aynı zamanda kültürel bir değer olan "hellim" in kullanılması kültürel değer taşıyan bu yiyeceğin devamlılığını sağlayacaktır.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 3:

Halk edebiyatı: Bilgi bulunmamaktadır.

Halk bilgisi: Bu kitapta Türk halk edebiyatıyla ilgili herhangi bir unsur bulunmazken halk bilgisiyle ilgili de sadece birkaç unsur bulunmaktadır. Bunlardan ilki yer adlarıdır: Kıbrıs, Lefkoşa, Girne, Doğanç, Karpaz, Alagadi, Mesarya. Diğerleri ise zeytin ve zeytin ağacıdır. Zeytinyağı Kıbrıs Türk kültüründe sadece bir gıda maddesi değil. Çünkü bu yağ Kıbrıs Türk mutfak kültüründe önemli bir yere sahiptir. Örneğin; zeytinli ekmek, zeytinyağılı pita böreği

(bir tür gözleme), zeytinyağlı yiyecekler bu kültürün mutfağını zenginleştiren bazı yiyeceklerdir.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 4:

Halk edebiyatı: Bu kitapta Türk halk edebiyatıyla ilgili bir unsur bulunmazken halk bilgisiyle ilgili de sadece yer adları bulunmaktadır. Girne, Lefkoşa, Güzelyurt. Bu yer adları çocuğun kendi ülkesini tanımada önemlidir.

Halk bilgisi: Kitabın 48. sayfasında çeşitli mesleklerin tanımları verilerek mesleğin bulunması istenmiştir. Buraya Kıbrıs'taki geleneksel mesleklerden tanım verilerek mesleğin bulunması istenebilir. Örneğin; sele-sepet örmeciliği, deriden yapılan çanta olan dağarcık yapımı, kalaycılık, gölge oyunu ustalığı gibi geleneksel meslekler buraya eklenebilir. (Yorgancıoğlu, 2000)

Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 1:

Halk edebiyatı: Bilgi bulunmamaktadır.

Halk bilgisi: Bu kitapta Türk halk edebiyatıyla ilgili herhangi bir unsur bulunmazken halk bilgisiyle ilgili iki unsur bulunmaktadır. Bunlar mutfak kültürü (zeytin, karayağ, harnup, üzüm, kolokas-Latince Colocasia esculenta-, çay) ve komşuluk kültürüdür. Mutfak kültüründe "karayağ(garayağ)" zeytinyağına verilen yöresel bir addır. Kolokas yine Kıbrıs'ta da yetişen yiyeceklerden bir tanesidir. Harnup da pekmezi yapılan geleneksel bir mutfak kültürü ürünüdür. Bahsedilen çay siyah çaydır ve Kıbrıs'ta özellikle kahvaltı kültüründe önemli yeri olan bir içecektir.

Kitabın 175. ve 176. sayfasında kısaca "yeni yıl"dan bahsedilirken Nevruz'dan (Artun, 2000) bahsedilebilir. Çünkü esasında kadim Türk kültüründe yeni yılı başlangıcı olarak Nevruz kabul edilirdi.

Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 2.

Halk edebiyatı: Kitapta halk edebiyatıyla ilgili bir metin bulunmamaktadır. Sadece kitabın 124. sayfasında "Tatil boyunca masal ve öykü kitapları okuyacağım." sözleri geçmektedir.

Kitabın 37. sayfasında öğrenciden "Kıbrıs ile ilgili bir müzik parçası" yazması istenmiştir. Burada Kıbrıs türkülerinden (Taner ve İslamoğlu, 1979), veya manilerinden (Gökçeoğlu, 2002) örnekler yazılması istenmesi daha doğru olacaktır.

Kitabın 16. Sayfasında hikâye yazma etkinliği verilmiştir. Burada hikâye yerine bir Türk masalı veya fıkrasının yazılması istenebilir.

Halk bilgisi: Halk bilgisiyle ilgili olarak da "Yeğenlerimle oyunlar oynayacağım. Yaz gecelerinde saklambaç oynamak ne güzeldir." sözleri geçmektedir. Çocuk oyunları da halk bilgisinin önemli unsurlarından biridir ve özellikle de tekerleme ve oyun sayıışmalarının etkin olarak devamlılığının sağlandığı önemli bir uygulamadır. Ancak bunun sadece tek bir cümle içinde geçmesi yetersizdir. (İslamoğlu, 1979 ve Yorgancıoğlu, 1997) Yine halk bilgisiyle ilgili olarak, Kıbrıs mutfağına ait yiyeceklerin sadece adları geçmektedir (kabak çiçeği dolması, yaprak sarma). Ayrıca yer adları geçmektedir: Pile, Mağusa, İngiltere, Londra.

Sayfa 44'te İlkbahar ile ilgili bilgi verilirken burada Nevruz ve Hıdırellez bayramlarından da kısaca bahsedilebilir.

İlkokul 2. Sınıflar;

Türkçe Okuma Kitabı:

Halk edebiyatı: Bu kitapta masal ve ninni türlerinin kısa tanımları verilmiştir. Bu tanımlara ek olarak diğer halk edebiyatı türlerinin de kısa tanımları verilebilir. Kitaptaki ailem şiirinde geçen mısralarda (ninemin güzel ninnisi, dedemin gelişleri, masal söyleyişleri.) “masal söyleyiş” sözünün geçmesi çocuğun masal türüne ilgi duymasını sağlayabilir. Ama tabii ki bu yeterli değildir.

Kitabın 39. sayfasında Ağustos Böceği ile Karınca masalının metni yer almaktadır. Ancak bilindiği gibi Ağustos Böceği ile Karınca, La Fonten (Fontaine) Masallarından (fabl) biridir ve bizim kültürümüze ait değildir. Bu ürün Fransız kültür ve edebiyatının bir ürünüdür. Ancak biz eğitimde Fransız veya başka milletlerin kültürlerini değil kendi kültürümüzü öğretmeli ve özümsetmeliyiz.

Kitapta geçen deyimler (su gibi akıp geçmek, içi içine sığmamak, içi sıkılmak, havalara uçmak) çocukların dil öğretiminde, kelime hazineleri ve dillerini geliştirmede etkilidirler.

Burada yer verilen “Dört Mevsim” ferdî (yazarı belli olan) masalında dikkat çeken iki unsur; “Gök Kralı” ve “Toprak Ana” unsurlarıdır. Bu iki unsur esasında Türk mitolojisinde de yer alan önemli unsurlardandır (Ögel, 1995 ve 1998). Özellikle Gök Kralı bize kadim Türklerin “Gök Tanrısı”nı anımsatmaktadır. Belki burada çok kısa Türk mitolojisindeki yaratılış mitleri öyküleştirilerek anlatılabilir. Ya da Gök Tanrı inancı çocukların anlayacağı bir dille anlatılabilir.

Kitapta “Tavuk Doktoru ve Tilki” ile “Viran Köy” adlı iki ferdî masala yer verilmiştir. Bunun yerine anonim bir Kıbrıs masalı kullanılabilir.

Halk bilgisi: Mutfak kültürü (Kitapta geçenler: turşu, domates-biber salçası, geleneksel tatlı-macun, şeftali kebabı, ceviz macunu, hellimli pide, zeytin) her kültürün önemli ve zengin unsurlarındandır. Bu yüzden bunlara kitapta yer verilmesi önemlidir.

Mekân adları çocuğun ülkesini ve kültürünü bilmede önemlidirler. Kitapta yer verilen coğrafi mekân isimleri: Beşparmak Dağları ve Alev Kayası’dır.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1:

Halk edebiyatı: Halk edebiyatı türlerinden bilmeceyle ilgili dört metin yer almaktadır. Ancak bunlar çoğaltılabilir. Yine “ninesi çocuğuna ninni söylüyor” ile “dede çocuğa masal söylüyor.” sözleri de çocuğun dikkatini masal ve ninniye çekmede bir parça etkilidir ama yeterli değildir. Okuma kitabında yer alan Ağustos Böceği ile Karınca (La Fonten masalı) masalıyla ilgili sorular çocuğu yabancı kültürlerin masallarına(fabl) özendirilmektedir.

Okuma kitabında da yer alan dört mevsim masalıyla ilgili sorular “Toprak Ana” ve “Gök Kralı” unsurları dikkat çekicidir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, bu unsurlar çocuğun seviyesine göre şekillendirilerek Türk mitolojisiyle alakalandırılabilir.

Halk bilgisi: Bilgi bulunmamaktadır.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2:

Halk edebiyatı: “Viran Köy” adlı ferdî masalla ilgili sorulara yer verilmiştir. Çocuğun dil gelişimine katkıda bulunan deyimlerden “içi sıkılmak” deyiminin anlamı sorulmuştur.

Halk bilgisi: Mutfak kültürüyle ilgili unsurlara (katmer, kolokas, macun, karpuz, turunç, patlıcan, ceviz, patates kebabı, molehiya, harnup pekmezi, zeytin, zeytinli ekmek) yer verilmiştir. Mutfak kültürünün Kıbrıs Türk kültüründe önemli bir yeri olduğunu

söyleyebiliriz. Sayfa 34'te yer alan etkinlikte öğrencilere ülkemize özgü üçer yemek ve çocuk oyunu ismi sorulmuştur.

Özellikle eski dönemlerde (Bugün de kullanılıyor.) birçok geleneksel yemeğin pişirilmesinde kullanılan toprak fırınla ilgili öğrencilere soru sorulmuş (Köylerde bulunan toprak fırınlar ne işe yarar?) ve öğrenci mutfak kültürüyle ilgili araştırmaya yönlendirilmiştir.

Yer adlarına da kitapta yer verilmiştir: Gönendere göleti, Mesarya, Beyköy, Cihangir, Balıkesir, Akdeniz, Beşparmak Dağları, Alev Kayası.

Hayat Bilgisi Öğrenci ve Ders Çalışma Kitabı 1:

Halk edebiyatı: İlkokul öğrencilerinin masal anlatma şölenine katıldığıyla ilgili bir bilgilendirme yazısı yayımlandı ve çocuklar için masal anlatmanın büyük bir zevk olduğu belirtildi. Bu şekilde çocuklar masal anlatmaya özendirilerek teşvik edildi. Ancak buraya şölenle anlatıldığı farz edilen 3-4 Kıbrıs masalının adı ve kaynağı verilerek yönlendirme daha etkili yapılabilirdi.

Halk bilgisi: Bir metin verilerek çocukların piknikte çocuk oyunları (saklambaç, yakan top, halat çekme) oynadıklarını belirtmiş ve çocuklar oyun oynamaya özendirilmiştir. Çocuklar günümüz dünyasında artık pek sokağa çıkmamakta, dijital oyunlar oynamakta ve sosyal-kültürel yaşama katılamamaktadırlar. Bundan dolayı oyunlara eğitimde çok daha fazla yer verilmelidir.

Halk dansları da önemli kültür unsurlarımızdandır. Kitapta bununla ilgili sadece "Halk dansları oynarım.", "Halk dansları oynamayı seviyorum." sözlerine yer verilmiştir. Burada yapılması gereken halk dansları ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler vermektir. (Çinkayalar, 1990)

Mutfak kültürüyle ilgili de bazı unsurlar bulunmaktadır: karayağ, harnup, çakısdez (yeşil kırma zeytin), Türk kahvaltısı ve Kıbrıs'ta doğal yetişen yiyeceklerden; gömeç, ayrelli (kuşkonmaz).

Komşuluk birçok kültür ögesinin devamlılığını da sağlayan bir olgudur. Kitapta komşulukla ilgili bir çocuğun düşünceleri ve komşulukla ilgili çeşitli bilgiler verilmiştir.

Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 2:

Halk edebiyatı: Bilgi bulunmamaktadır.

Halk bilgisi: Bu kitabın kapağında; Kıbrıs geleneksel kıyafetleri, sele-sepet, toprak fırın, eski ekme tahtası, testi gibi resimler vardır. Bunlar Kıbrıs kültürüyle ilgili değerli unsurlardır.

"Evim evim güzel evim" parçasının başında eski bir Kıbrıs evi resmi bulunmaktadır. Bu resim yerine Kıbrıs geleneksel mimarisini daha iyi yansıtan farklı bir Kıbrıs evi konulabilir. Yer adları: Kıbrıs haritası üzerinde çeşitli yer adları bulunmaktadır. Mutfak kültürüyle alakalı yiyecek adlarına yer verilmiştir: kolokas, molehiya- Latince Corchorus olitorius-, incir macunu, babutsa (Mısır inciri).

Kitabın 64-71. sayfaları arasında Kıbrıs Türk kültürüyle ilgili birçok önemli unsura yer verilmiştir. Bunlar arasında resimler (geleneksel kadın ve erkek giyimi, testiler, orak, sac, paneri veya sesta adlı hasır tepsi, el yapımı hasır sandalye, kerpiç-toprak fırın, hamur yoğurma teknesi), bilgiler (yemek adları: molehiya, yahnili makarna, fırın kebabı, çiçek dolması, katmer; halk dansları ve müzikler: çiftetelli, dolama, kozan, susta, dillirga; el işleri: Lefkara işi, sele, sepet; çocuk oyunları: lingiri, tekayak; gelenek görenekler: komşuluk etme, gelen misafire macun ağırlama), sorular (Ülkemize özgü yemekler nelerdir? Bu yemeklerden birinin nasıl pişirildiğini tarif eder misiniz? Ülkemize özgü tatlılar nelerdir? Bu tatlılardan birinin nasıl yapıldığını tarif eder misiniz?) yer almaktadır.

İlkokul 3. Sınıflar;

Türkçe Okuma Kitabı:

Halk edebiyatı: Maniler anonim Türk halk şiirinin temel türüdür. Bu kitapta kültürel değerlerimiz başlığı altında iki mani metni verilmiştir. Ancak iki mani metni yeterli değildir. Maniler çocuklara hem kültürü öğretmede hem de şiir zevki kazandırmada önemlidirler. Bu yüzden mani metinlerinin sayısı arttırılması doğru olacaktır.

Kitapta az da olsa deyimlere yer verilmiştir: içi içine sığmamak, gözlerinin içi gülmek, içi el vermemek.

Bir anonim bir de ferdî Kıbrıs türküsüne yer verilmiştir: Kıbrıs Bir Ada mıdır? ve Portakal Atışalım. Türkülerin, çocuğa kültürün aşılmasında ve müzik duygusunun geliştirilmesinde büyük önemi vardır. Kitaplardaki türkülerin sayısının çoğaltılmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz. (Taner ve İslamoğlu, 1979)

Kitabın 91. sayfasında anonim bir efsaneye yer verilmiştir: Beşparmak Dağı efsanesi. Bu efsanede Beşparmak Dağının oluşumu anlatılır. Efsanelerin sayısının arttırılması gerekmektedir. Efsaneler yanında Kıbrıs Türk anonim halk hikâyesi metinlerinde de yer verilebilir. (Gökçeoğlu, 1999)

Halk bilgisi: Kitapta kültürel değerlerimiz başlığı altında “beştaş oyunu”nun oynanılışı ve “şeftali kebabı”nın tarifi verilmektedir. Çocuk oyunlarının önemi özellikle son 10 yılda giderek artmıştır. Çünkü çocuklar artık eve kapanıp teknolojik aletlere bağlı yaşamakta ve oyun kavramı artık “dijital” bir mana kazanmaktadır. Bu yüzden çocukları tekrardan sokağa çıkarmanın yollarını bulmalı ve sokakta tekerlemeler, sayışmalar, şarkılar, türküler söylemelerini sağlamalıyız. Aksi takdirde çocuklarımız yabancı kültürlerin saldırılarından kurtulamayacaklardır.

Mutfak kültürüne geldiğimizde ise “şeftali kebabı” vb. geleneksel yemeklerimizin çocuklara öğretilmesi de emperyalist güçlerin hızlı yemek (fastfood) saldırısından çocukları kurtarmaya yardımcı olacaktır.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 1

Halk edebiyatı: Kitapta “Kırmızı Başlıklı Kız” masalıyla ilgili bir resim konularak masalın hangi masal olduğu sorulmuştur. Bunun yerine Türk kültürüne ait masallara yer verilebilir. Kitapta deyimlerle ilgili uygulamalara pek fazla yer verilmemiş sadece “çeki düzen vermek” deyiminin kelime içinde kullanılması istenmiştir.

Halk bilgisi: Bilgi bulunmamaktadır.

Türkçe Dil Becerileri Çalışma Kitabı 2:

Halk edebiyatı: Okuma kitabında metni verilen Beşparmak Dağı efsanesi metninden yola çıkarak çeşitli dil becerisi çalışmaları yapılmıştır.

Nasrettin Hoca'nın eşeğe binmesi fıkrasıyla ilgili çeşitli resimler verilmiş ve bunların sıralanarak olay örgüsünün çözülmesi istenmiş, Nasrettin Hoca'nın resmiyle ilgili çizim bulmacası verilmiştir. Buraya Kıbrıs Türk fıkra tiplerinden “Çoronik” fıkra tipine ait bir fıkra metni de eklenebilir. “Çift sürmek” deyimini cümle içinde kullanılması istenmiştir.

Halk bilgisi: Kıbrıs'a özgü beş yemeğin adı istenmiş. Bu şekilde mutfak kültürünün çocuklara öğretilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca Kıbrıs ağzına ilişkin beş sözcüğün ve bunların Türkiye Türkçesi karşılıklarının bulunması istenmiştir.

Hayat Bilgisi Ders ve Öğrenci Çalışma Kitabı 1. Kitap ve 2. Kitap:

Bu kitaplar Türkiye Cumhuriyetinde basılmış ve Türkiye eğitim sistemine göre düzenlenmiştir. Ancak ilköğretim üçüncü sınıf hayat bilgisi kitaplarının KKTC Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, Kıbrıs Türk kültür ve halk edebiyatıyla ilişkilendirilerek hazırlanmasının daha uygun olacağı düşüncesindeyiz.

İlkokul 4. Sınıflar;

Okuma ve Etkinlik Kitabı 1. Kitap:

Halk edebiyatı: Kitapta "kalp" sözcüğüyle ilgili ikişer tane deyim ve atasözü bulma uygulaması verilmiştir. Atasözleri özellikle dilin anlama ve konuşma yönlerini geliştirmede etkilidirler. Bunun yanında toplumun düşünce ve kültür yapısını anlamada da çocuğa yardımcı olur.

"Atasözleri, kendi başlarına bir edebî tür olmasalar bile özellikle söyleyişi kuvvetlendirme, fikirlerimize kuvvetli birer kanıt oluşturma ve az sayıda cümle ile öz ifadeler kurabilme açısından konuşma ve yazma eğitiminde; ilgi ve merak uyandırma açısından dinleme eğitiminde; metinlerdeki söyleyişleri daha anlamlı hâle getirip, vurgu ve tonlamayı kolaylaştırma açısından okuma eğitiminde kullanılabilir ürünlerdir." (Baş, 2002: 62)

Deyimlerle ilgili verilen birinci uygulamada ilk sözcükleri verilen deyimlerin bulunup tamamlanması istenmiştir. İkinci uygulamada ise verilen üç adet deyiminin anlamının bulunması istenmiştir: gözünü kırpmamak tetikte beklemek, göz dikmek. Bir diğerinde ise "başımızın tacı olmak" deyiminin anlamı sorulmuştur.

"Kütü ile Taşo" adlı ferdî masalın sonunda sonuç cümlesi olarak bir atasözü verilmiştir: "Demek ki el elden üstünmüş." atasözüyle ilgili diğer bir unsur da karışık olarak verilen kelimelerden atasözü oluşturma etkinliğidir. Örneğin: iki-var-sesi-nesi-bir-var-elin-elin.

"Kutup Yıldızı" adlı parçada bu yıldız, astrolojik olarak değerlendirilmiş ve ona "demir kazık" denmesinin sebebinin "orada çakılı gibi durmasından" olduğu söylenmiştir. Ama aslında "demir kazık" sözü Türk mitolojisiyle ilgilidir ve derin anlamlar taşımaktadır. Bu yüzden bu yıldızın Türk mitolojisindeki yerine ve Türk kozmogonisine değinilebilir. (Ögel, 1995 ve 1998)

Halk bilgisi: "Okula Başlarken" adlı kısa hikâyede çocuk oyunlarının adları geçmektedir: pirilli(misket), çelik çomak, tek ayak, beştaş, saklambaç.

Verilen etkinlikte öğrencilerin "oynadıkları oyunları" düşünerek eksik bırakılan bazı cümleleri tamamlaması istenmiştir.

Verilen okuma parçasında çocuğun dedesinin üç odalı kerpiç evinin (Geleneksel Kıbrıs evi) planı tarif edilmektedir. Bu birçoğu yıkılmış olan geleneksel mimari kapsamındaki Kıbrıs evlerinin tanınması konusunda yardımcı bir husustur.

Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 2. Kitap:

Halk edebiyatı: Kitabın farklı sayfalarında deyimlerin anlamlarını araştırma uygulamaları verilmiştir: göz gözü görmemek, baş göstermek, kucak açmak, başa kakmak, kafasını kemirip durmak, geceyi gündüze katmak, dillerden düşmemek, haşır neşir olmak.

Türkülerle ilgili olarak, Kıbrıs'a has bir türkü araştırıp birkaç dizesini yazma etkinliği verilmiştir. Çocuğun kendi türkülerini araştırıp öğrenmesi kültür aktarımını da sağlayacaktır.

Kıbrıs ağzıyla yazılmış yedi mani metni verilmiştir.

Deyimlerle ilgili etkinlikte verilen altı deyim in ifade ettiği duygular sorulmuştur.

Kitapta verilen beş atasözünden yardım ile ilgili olan sorulmuştur: Yalnız taş duvar olmaz, el elden üstündür, birlikten kuvvet doğar, bir elin nesi var iki elin sesi var, üzüm üzüm baka baka kararır. Diğer bir uygulamada da bir bilmece verilmiş ve bir bilmece de öğrencinin yazması istenmiştir. Bilmecelerle ilgili uygulamalara ve bilgilere yer verilmesi de önemlidir ancak bize göre bunlar çoğaltılmalıdır. (Gökçeoğlu, 2007) Çünkü "Geleneksel yapının devamlılığı esnasından hareketle bilmeceler önemli bir yere sahiptir. Öncelikle, bilmeceleri, basit bir bulmaca havasından ayrı kılan, köklü bir kültürün, dini motiflerin, toplumsal yaşayış biçimlerinin, toplumsal olayların yoğrulması ile oluşmalarıdır. Geçmişin, zamanımızda tanınması ve geleceğe aktarılması, kültürel bir yapı olarak toplumumuzun, diğer kültürler içerisindeki özgünlüğünü ortaya koyması bakımından önemlidir. O halde, bilmeceler aracılığıyla geleneğin izlerinden yola çıkarak çocuklara, kendi kültürünün özelliklerinin sezdirilmesi ve benimsetilmesi sağlanabilir." (Balta, 2013: 893)

Fıkralarla ilgili uygulamada Nasrettin Hoca ve eşeğinin resmi verilmiş ve öğrencilere "fıkrasız bir hayat nasıl olur?" diye sorulmuş, arkasından da Nasrettin Hoca'nın kısa hayat hikâyesi ve bir de Nasrettin Hoca fıkrası verilmiştir. Fıkraların kültür aktarımı yanında dil gelişimine de katkıları vardır. Şöyle ki "Yaşa paralel olarak bilişsel gelişim ilerledikçe anlamlaştırılması zor olan soyut anlam taşıyan sözcükler çocuğun eğitim yaşamına girecektir. Bu açıdan bakıldığında eğitim ortamlarında sözlü ya da yazılı dil ürünlerinden fıkrâ, tekerleme, bilmece; görsel bir dil olarak karikatürler gibi gülme eylemiyle iç içe olan mizah öğelerinin kullanılması; çocuğun sözcük hazinesinin hızla zenginleştirilmesine ve sözcüklerin daha karmaşık anlamlarının zihninde anlamlaştırmasını sağlayacaktır. Başka bir deyişle sözcüğün anlamıyla ilgili zihninde bir temsil oluşturarak sözcüğün anlamını kavramasına dolayısıyla dili anlamsal boyutta kazanmasına olanak sağlayacaktır." (Özkara, 2013: 185)

Halk bilgisi: Kıbrıs mutfak kültürünün en önemli öğelerinden "hellim" hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Hellim yapımında kullanılan malzemeler ve hellimin tarifi aktarılmıştır. Geleneksel mimari unsuru olarak ise eski bir Kıbrıs evinin resimleri verilmiştir.

Türkçe Dil Bilgisi:

Halk edebiyatı: Etkinlikte körle yatan, şaşı kalkar-damlaya damlaya göl olur-ağaç yaş iken eğilir-sakla samanı, gelir zamanı, gibi atasözlerinin anlamları açıklanmıştır. Diğer bir etkinlikte de atasözlerinin anlamı sorulmuştur: acele işe şeytan karışır-çivi çiviye söker-tembele iş buyur, sana akıl öğretsin-kurunun yanında yaş da yanar-haydan gelen, huya gider. Deyimlerle ilgili etkinlikte ise deyimlerin anlamları sorulmuş: göz atmak, karnı zil çalmak, kulak kesilmek, etekleri zil çalmak, ağzı açık kalmak.

Halk bilgisi: Halk bilgisi olarak kitapta yer adları verilmiştir: Beyarmudu, Değirmenlik, Minareliköy, Balıkesir, Çayönü, Akova, Kırıkkale, Dilekkaya.

Sosyal Bilgiler İlkokullar İçin Ders Kitabı:

Halk edebiyatı: Ekonomik birikimin önemini belirten iki atasözü (ayağını yorganına göre uzat, ak akçe kara gün içindir.) verilmiştir. Ayrıca “dost nasıl yardım eder?” adlı ferdî masal metni verilmiş ve yardımlaşmaya dikkat çekilmiştir.

Halk bilgisi: Geçiş dönemlerinden düğün geleneği hakkında çeşitli uygulama ve bilgilendirmeler yapılmıştır: Eski geleneksel düğünlerle ilgili çocuğun annesine soru sorması istenmiştir. Ayrıca düğün kültüründe ne gibi değişimler olduğu anlatılmıştır. (Hüray, 1992)

Kitapta pazaryeri kültürüyle ilgili de bir kısım bulunmaktadır. Bu kısımda çocukların pazar yerine gidip gözlem yapması ve pazarda gördüklerini yazması istenmiştir. Pazar yeri kültürü de çocukların geleneksel alışveriş yöntemlerini, satış şekillerini, konuşma ve davranış şekillerini görmeleri bakımından önemlidir. Ayrıca satış yapan kişilerin oluşturmuş olduğu tekerleme veya mani tarzındaki basit şiirler, alışveriş yapan kişilerin davranışları vesaire de bir kültürün ürünüdür ve çocuğun kültürünü öğrenmesinde faydalıdır.

İlkokul 5. Sınıflar;

Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 1. Kitap:

Halk edebiyatı: Verilen uygulamada deyimlerin anlamlarının bulunup yazılması istenmiştir: içler acısı olmak, üstüne titremek, çat kapı gelmek, can kulağı ile dinlemek, dedi kodu yapmak, kaderiyle baş başa kalmak. Diğer bir uygulamada “Ağaç” sözü geçen üçer atasözü-deyim yazılması istenmiştir. “Mıknatısların Gizemi” adlı ferdî masalda mıknatısla ilgili şiir şeklinde dört bilmece metni verilmiştir. Örnek: “Bir mıknatıs beni tutar, gelemem. Bir mıknatıs beni yükseğe kaldırır, inemem. Kâğıda, cam bardağa, ağaca, plastiğe benzemem. Peki, ben neyim. Cevap: metal.”

Kitapta komşuluk ilişkileri hakkında da bilgi verilmiş “ev alma, komşu al” atasözü kullanılmıştır. “Okulda İlk Gün” adlı kısa hikâyede ise öğretmen çocuğa “Kaf Dağı hangi ülkededir?”, diye sorar çocuk da oranın bir masal dağı olduğunu, söyler. Burada masal motifiyle (Kaf Dağı) ilgili bir bilgi verilmiştir.

Halk bilgisi: Kitapta komşuluk ilişkileri hakkında bilgi verilmiş ve komşu sözcüğü ile ilgili dört çağrışım sözcüğü istenmiştir.

Türkçe Okuma ve Etkinlik Kitabı 2. Kitap:

Halk edebiyatı: Kitapta “Alev Kayası” efsanesinin metni verilmiştir. Efsane metni ilköğretim kitaplarında çok az kullanıldığından bu önemli bir metindir. Kitaplardaki efsane metinleri arttırılmalıdır. (Gökçeoğlu, 2004)

Kitapta “Karganın Kaptığı Yüzük” masalının verilmesi önemlidir; çünkü efsaneler gibi anonim olan Kıbrıs Türk masalı metinlerine de çok az yer verilmiştir.

Kitapta atasözlerinin anlamını yazmayla ilgili bir uygulama verilmiştir: ak akçe kara gün içindir, ayağını yorganına göre uzat. Ayrıca deyimlere de yer verilmiş ve anlamları sorulmuştur: içi kan ağlamak, aklını kaybetmek, alınına yazılmak, teselliye susamak.

Halk bilgisi: İlköğretim kitaplarında halk oyunları ile ilgili bilgiler ve unsurlar da pek az yer almıştır. Bu yüzden “Kıbrıs’ta oynanan üç halk oyunu adının yazılması”yla ilgili uygulama yeterli olmasa da önemlidir.

Geleneksel halk çalgılarıyla ilgili uygulamada, “Halk oyunlarında kullanılan yerel üflemler çalgıların neler olduğu” sorulmuştur. Geleneksel halk çalgıları gitar, keman, piyano vb. batı

kökenli çalgıların karşısında günden güne yok olmaktadır, kullanımı azalmaktadır. Bundan dolayı halk çalgılarıyla ilgili bilgiler arttırılmalıdır. (Fatih ve Dölek, 1992)

Türkçe Dilbilgisi:

Halk edebiyatı: Uygulamada masalla ilgili bir test sorusu sorulmuştur. Masalın tanımı verilmiş ve bırakılan boşluğun doğru cevabı olarak masal verilmiştir.

Atasözleriyle ilgili boşluk doldurma sorusu sorulmuştur: keskin sirke küpüne zarar, bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır, bir ipten iki cambaz oynamaz, davulun sesi uzaktan hoş gelir vs. Deyimle ilgili etkinlikte de deyimlerin anlamlarının bulunması istenmiştir: ağız açtırmamak, ağızdan baklayı çıkarmak, ağızdan bal akmak, dilini yutmak.

Metin türleri kısmında masal, fabl ve efsanenin tanımı verilmiştir.

Halk bilgisi: Bilgi bulunmamaktadır.

Sosyal Bilgiler Kitabı:

Halk edebiyatı: Kültür mirasımız bölümünde bir mani iki de Kıbrıs türküsünün yarı metni verilmiştir (Leymosun türküsü, Dillirga türküsü).

Halk bilgisi: Kitaptaki "Gruplardaki yerim" etkinliğinde Kıbrıs halk dansları kıyafetli çocuk grubu resmi verilmiştir. Ama halk danslarıyla ilgili bir bilgi verilmemiştir. (Çinkayalar, 1990)

Kitabın 16-36 sayfaları arasında yer alan "Kültür Mirasımız" bölümünde birçok halk bilgisi ürünü ile ilgili ayrıntılı bilgi ve resimler verilmiştir: mimari-tarihi yapılar, halk dansları, el sanatları, dokuma çarşaf, sele-sini-sesta, eski-antik eşyalar, yemekler-tatlılar, oyunlar, bayramlar. Bu bölümün bir kısmında ise eski ve yeni komşuluk ilişkileri değerlendirilmiştir.

Kitapta yeryüzü şekillerinin yerleşmeye olan etkileri değerlendirilirken haritada yer ve bölge adlarına yer verilmiştir: Lapta dağları, Kayalar dağları, Beşparmak dağları, Kantara dağları, Karpaz dağları, Selvili Tepe, Trodos dağı, Geçitköy boğazı, Girne boğazı, Mersinlik boğazı, Güzelyurt ovası, Mesarya ovası, Kanlı dere, Çakıllı dere.

Bilim ve teknolojinin ülkemize getirdikleri kısmında da Kıbrıs'ta yaşanan kültürel ve sosyal değişimden bahsedilmektedir. (Düğünler, tarım, evler ve taşımacılık değişmiştir.)

Kendi kültür mirasımızdan iki örnek kısmında da bir Türk (Dinî kültür: Hala Sultan Tekesi) bir de Rum (Apostolos Andreas Manastırı) mimari eserine yer verilmiş ve haklarında bilgi verilmiştir.

Müzik Eğitimi Öğretmen El Kitabı İlköğretim Birinci Kademe 1., 2., ve 3. Sınıflar;

Müzik eğitimi kitabı halk edebiyatı ve halk bilgisi yönünden önemli bilgiler ve etkinlikleri barındırmaktadır. Masal, ninni, tekerleme, sayışma ve türküler gibi halk edebiyatı ürünleri; halk çalgıları, çocuk oyunları gibi halk bilgisi ürünleri bu kitapta yer alan unsurlar arasındadır.

Bu kitapta halk edebiyatı ile ilgili şunlar yer almaktadır:

Öğrencilere öğretmen tarafından bir masal anlatılması ve bu masalda adı geçen varlıklara ait sesleri öğrencilerin şişe, kâğıt vs. kullanarak canlandırması istenmektedir./ Öğrencilerin ninni, tekerleme veya sayışmayı müzikle çalıp söylemesi istenmiştir./ Öğrencilerin ninni ve türkü ile tekerleme ve sayışma söylemesi istenmiştir./ Yağmur, yağ satarım bal satarım, uç uç böceğim gibi tekerlemeleri öğrencilerin deftere yazması istenmiştir./ Ninni türü ile ilgili

çeşitli etkinlikler verilmiştir: Öğrencilerin ninni söyleyerek oyuncak bebeklerini uyutmaları, ninninin bebeklerin yaşamındaki önemi tartışmaları, aynı ninniye farklı hız ve tonlarda söylemeleri vs. şeyler istenmiştir./ Etkinlikte öğrencilerin tekerleme ve sayışma ile bir dans yaratması istenmiştir./ Öğrencilerin ninnileri hafif ve kuvvetli gürlükte söylenmesi istenmiş ve ninnilerin neden hafif sesle söylendiğinin tartışılması istenmiştir./ Etkinlikte öğrencilere “Demirciler” halk türküsünün öğretilmesi ve söyletilmesi istenmiştir./ Etkinlikte öğrencilerin “Kıbrıs Gelini” türküsünü el ele tutuşup söylemeleri istenmiştir./ Öğrencilere Kıbrıs Türk halk türkülerinden birkaçı dinletirilerek (Dillirga, feskikan, dolama dolamayı) bu parçaların adlarının bulunması istenmiştir./ Kıbrıs halk türkü ve şarkılarının notalarına ve metinlerine yer verilmiştir: Al Yemeni Mor Yemeni, Kıbrıs Gelini, Münisem, Portakal Atışalım, Portakalı Soydum/ Kitapta iki tekerleme metni verilmiştir: tahta tahta ben var sayışması ile gül satarım oyun tekerlemesi./ Kıbrıs sayışma ve oyun tekerlemelerinin nota ve metinlerine yer verilmiştir: uç uç böceğim, yağ satarım. Kitapta yer alan etkinlikte yoğun olarak dikkat çeken ninni uygulamalarının metinlerine daha fazla yer verilmesi çocuğun müzikal gelişimine daha fazla katkı sağlayacaktır. (Yorgancıoğlu, 2006b)

Bu kitapta halk bilgisi ile ilgili şunlar yer almaktadır:

Etkinlikte öğrencilerin konunun pekiştirilmesi için oyun oynamaları istenmiştir (çocuk oyunu)./ Öğrenciler etkinlikte çeşitli tarzlarda müzik grupları (Türk halk müziği, klasik Türk müziği, mehter, senfoni vs. gruplar) oluştururlar ve bunlarla ilgili canlandırmalar yaparlar. Tabii burada önemli olan Türk halk müziği grubudur./ Kültürümüze ait çalgı aletlerine yer verilmiştir: davul, tef, bendir./ Etkinlikte çocuk oyunu ve oyun sayışması (su çeker oyunu, makara oyunu) verilmiştir.

Müzik Eğitimi Öğretmen El Kitabı İlköğretim İkinci Kademe 4. ve 5. Sınıflar;

Bu kitapta halk edebiyatı ile ilgili şunlar yer almaktadır:

Etkinlikte öğrencilere Kıbrıs Türk halk türkülerinden “Dolama Dolamayı” , “Çamı Çama Çatarlar”, “Kız Sana Nişan Geliyor”, “Zeytinden Aşı Mısın?” ve “Köprüden Geçemedim” türküleri öğretilmiş ve üzerinde uygulamalar yapılması istenmiştir./ Etkinlikte “Türk halk müziğinde türkülerin doğuş nedenleri” üzerinde durulması istenmiştir./ Kitapta iki oyun tekerlemesinin metni verilmiştir: “tahta tahta ben var” ve “yağmur yağıyor”./ Kıbrıs sayışma ve oyun tekerlemelerinin nota ve metinlerine yer verilmiştir: tahta tahta ben var, yağmur yağıyor./ Kıbrıs Türk halk türkü ve şarkılarının notalarına ve metinlerine yer verilmiştir: Al Yemeni Mor Yemeni, Çamı Çama Çatarlar, Dillirga, Kıbrıs’ım.

Bu kitapta halk bilgisi ile ilgili şunlar yer almaktadır:

Kültürümüze ait çalgı aletleri (tef, tambur, davul, zurna, darbuka) ile ilgili bilgiler verilmiştir./ Kitaptaki bilgilere göre müzik dersinin çeşitli hedefleri belirtilmiştir. Bunlar arasında bizi ilgilendiren şu hedeflerdir: 1. Öğrenci dinlediği ezgilerde Türk halk müziği ve çalgıları ile orkestra müziği ve çalgılarını ayırır, 2. Halk danslarını oynar, 3. Kıbrıs Türk müziğini anlar, 4. Kıbrıs halk danslarını oynar. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi kültür öğrenimi ve aktarımında oldukça önemlidir./ Dinletilen Kıbrıs müziklerinin Türk halk müziği mi, Türk sanat müziği mi, Türk popüler müziği mi olduğunu bulma üzerine bir uygulama yapılmıştır./ “Tahta tahta ben var” adlı çocuk oyunu hakkında bilgi verilmiştir./ Bir Türk halk müziği parçasının tahtaya yazılması ve tanıtılması etkinliği verilmiştir./ Kıbrıs Türk halk müziği dinletilip öğrencinin

bununla ilgili bir öykü yaratması istenmiştir./ Kültürümüze ait çalgı aletlerinin resimleri verilmiş ve bunların Türk halk müziğine mi Türk sanat müziğine mi ait olduğu sorulmuştur: davul, kanun, kemençe, ney, bağlama, ud, zurna, tambur. Her iki müzik kitabına da baktığımızda halk edebiyatı ve halk bilgisi yönlerinden değerli ama eksik bilgiler içerdiğini görmekteyiz.

4. SONUÇ

Kıbrıs Türk ilköğretim kitaplarını ele aldığımız bu çalışmada toplamda 27 kitabın değerlendirmesini ve incelemesini yapmaya çalıştık. Çalışmanın başında belirttiğimiz amaca uygun olarak söz konusu kitapların halk edebiyatı ve halk bilgisi yönünden içeriğini değerlendirmeye ve incelemeye çalıştık. Ayrıca kitaplarda yer alan ve almayan unsurları tespit ederek bunlarla ilgili kısa öneri ve tekliflerde bulunmaya çalıştık.

Analiz sonucunda elde ettiğimiz bilgilere göre 27 kitabın toplamında halk edebiyatı türleri olarak masal, fıkra, efsane, atasözü, deyim, türkü, ninni, mani, tekerleme, sayışma ve bilmecelelere yer verildiğini tespit ettik. Ancak halk hikâyesi, mit, destan, koşma gibi türlerle ilgili herhangi bir metin veya uygulamaya yer verilmediğini gördük. Halk bilgisi olarak ise el sanatları ve zanaatları, kıyafetler, çocuk oyunları, halk dansları, çalgı aletleri, mutfak kültürü, gelenek ve görenekler, bayramlar, dinî inançlar, müzikler, komşuluk, geleneksel alışveriş, yer adları ve halk mimarisi unsurlarını tespit ettik. Bunun dışında özellikle gelenek-görenekler, bayramlar (Ramazan, Kurban; Nevruz, Hıdırellez), meddahlık, karagöz gölge oyunu, kuklacılık, geçiş dönemleri ve törenleri (doğum, sünnet, kız isteme, kına, düğün), geleneksel giyim ve halk mimarisi (Kıbrıs'a özgü ev ve barınak tipleri) vs. konularda da bilgilerin yetersiz veya eksik olduğunu gördük.

Tespit edilen *halk edebiyatı* türlerinden en yoğun olarak karşımıza çıkan türler tekerleme, atasözü, deyim ve türküler olmuştur. **Tekerleme** türüyle ilgili olarak verilen metinler çoğunlukla çocuk oyunlarında icra edilen tekerlemeler ve sayışmalardır. Bu türün en yoğun olarak yer aldığı kitaplar ise müzik eğitimi kitaplarıdır. **Atasözü ve deyimlerle** ilgili metinlere ve etkinliklere ise bütün kitaplarda yoğun olarak yer verilmiştir. Ancak deyimler atasözlerinden çok daha fazla yer bulmuştur. **Türkülere** baktığımızdaysa Kıbrıs Türk anonim halk türkülerinin metinlerine özellikle de müzik kitaplarında (genelde müzik notalarıyla birlikte) yoğun olarak yer verildiğini görmekteyiz. Bu türküler diğer ders kitaplarına da genişletilebilir. **Ninnilerle** ilgili ise yine müzik kitaplarında birçok uygulamanın yer aldığını ancak bunların doğrudan ninni metinlerini çok fazla kapsamadığını görmekteyiz.

Nesir türlerden biri olan **masalların** ise kitaplarda ferdî ve anonim olarak yer aldığını söyleyebiliriz. Ancak halk edebiyatının alanı içerisine giren anonim halk masallarına sadece bir yerde rastlanmıştır (Karganın Kaptığı Yüzük masalı). Geriye kalan masallar ferdî masallardır (altı ferdî masal). Yine Türk kültürüne ait olmayan "Kırmızı Başlıklı Kız" (uygulama olarak) ve "Ağustos Böceği ile Karınca" (metin olarak) masallarına da yer verildiği görülmüştür. Alman ve Fransız kültürüne ait masalları vermek yerine anonim Türk halk masallarının örnek metinlerini vermenin daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

Efsanelerin de kitaplarda çok az sayıda yer bulunduğunu görmekteyiz. Efsane metni olarak “Beşparmak Dağı” efsanesi ile “Alev Kayası” efsanesine yer verilmiştir. **Fıkra** türü ile ilgili olarak da Nasrettin Hoca'nın eşeğe binmesi fıkrasıyla ilgili çeşitli resimler, Nasrettin Hoca'nın kısa hayat hikâyesi ve bir de Nasrettin Hoca fıkrası verilmiştir. Nasrettin Hoca fıkralarının yanında diğer Türk fıkra tiplerine (İncili Çavuş vs.) ve Kıbrıs halk fıkralarına (örneğin yerel fıkra tipi Çoronik) yer verilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyiz. **Manilere** baktığımızdaysa toplamda on mani metninin kitaplarda yer aldığını görmekteyiz. Bu sayı bize göre yetersizdir. **Bilmece** metinleriyle alakalı olarak ise sadece beş bilmece metninin verildiğini ve bunların da sadece birinin anonim olduğunu (diğerleri ferdî fıkralar) görmekteyiz.

Kitapta dikkatimizi çeken diğer bir eksiklik de Türk mitolojisiyle ilgili hiçbir unsura değinilmemesidir. Örneğin Yunanlılar kendi mitolojilerini bütün dünyaya yayarken biz kendi nesillerimize bile engin Türk mitolojisi hakkında bilgiler aktaramıyoruz. Bunun yapılması ileride Kıbrıs Türk edebiyat ve sanat eserlerine de olumlu-yaratıcı katkılar sağlayacaktır. (Şöyle ki; edebi eserler, resim-heykel, sinema, tiyatro vs. gibi sanat dallarımız kendi mitolojimizden beslenecektir.)

Halk edebiyatıyla ilgili görülen eksiklikler daha çok nicel eksikliklerdir. Çünkü bize göre kitaplarda kullanılan halk edebiyatı metinleri yetersizdir ve masal, efsane, fıkra, mani, bilmece vb. türlerin sayısı oldukça azdır. Ama bunun yanında nitelikle ilgili de sorunlar ve yetersizlikler (Bulgu ve yorumlar kısmında bahsedilmiştir.) bulunmaktadır. Tabii ki halk edebiyatının yanında kitaplarda, yazılı Türk edebiyatı (İslamiyet öncesi Türk edebiyatı, Divan edebiyatı, Tanzimat sonrası Türk edebiyatı ve yakın dönem Türk edebiyatı) ve dünya edebiyatından da örnekler bulunmalıdır. Ancak bu, bizim çalışmamızın kapsamı içerisinde bulunmadığı için bunun üzerine bir değerlendirme yapmayı uygun bulmamaktayız.

Tespit edilen *halk bilgisi* unsurlarına baktığımızda bunların çeşitlilik arz ettiğini görmekteyiz. Bununla ilgili yoğun olarak bulunan unsurlar ise sırasıyla mutfak kültürü, yer adları, çocuk oyunları ve çalgı aletleridir. **Mutfak kültürüyle** ilgili birçok bilgi verilmiştir. Bu bilgiler yemek ve tatlı isimleriyle bazı tarifleri kapsamaktadır. (kabak çiçeği dolması, zeytinli ekme, şeftali kebabı, zeytinyağlı pita böreği, patates kebabı, molehiya, incir ve ceviz macunu vs.) Ayrıca çeşitli mutfak-kiler malzemelerinin isimlerine de yer verilmiştir (hellim, kolokas, domates-biber salçası, harnup pekmezi, çakısdez, babutsa vs.). Mutfak kültüründen sonra yoğun olarak bulunan diğer unsur ise Kıbrıs **yer ve coğrafi mekân adlarıdır**. Bunlar genel olarak şehir, köy, dağ, tepe, geçit vb. mekânları kapsamaktadır. Ancak yer ve coğrafi mekânların isimlerinin nereden geldiğiyle ilgili hiçbir bilgiye (Beşparmak Dağı ve Alev Kayası hariç) yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülebilir.

Çocuk oyunlarında ise bazı oyunların tarifi verilirken bazılarının ise sadece ismi verilmiştir (saklambaç, yakan top, halat çekme, beştaş oyunu, pirilli veya misket, çelik çomak, tek ayak, su çeker oyunu, makara oyunu vs.).

Geleneksel Türk **çalgi aletlerine** ise daha çok iki müzik kitabında rastlanmaktadır (davul, tef, bendir, tambur, darbuka; zurna, ney; kanun, kemençe, bağlama, ud). Ancak bunların sosyal bağlamları ve kullanımlarıyla ilgili bilgilere yer verilmemiştir.

Bunlardan daha az yer verilen bir unsur ise el sanatları ve zanaatlarıdır. **El sanatlarıyla** ilgili bir tek “Lefkara işi” karşımıza çıkarken **el zanaatlarıyla** ilgili birkaç unsur karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; sele-sini-sepet örmeciliği, paneri veya sesta adlı hasır tepsi yapımı, el

yapımı hasır sandalye ve dokuma çarşafıdır. Kitaplardaki bazı bölümlerde modern meslekler üzerinde durulurken kaybolmuş veya kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel mesleklerden ve sanatlardan da bahsedilmesi çocuğun kültürünü tanımada faydalı olacaktır. Örneğin; çarşaf ve kilim dokumacılığı, semercilik, ipek koza işçiliği, kalaycılık, bakırcılık, hasır iskemlecilik, gölge oyunu ustalığı (Ertuğ, 1986 ve 1993), meddahlık, meselcilik (masalcılık), deriden yapılan çanta olan dağarcık yapımıcılığı vb. gibi geleneksel mesleklerle ilgili bilgiler kitaplara eklenebilir.

Kıbrıs geleneksel Türk **halk mimarisıyla** ilgili olarak iki geleneksel Kıbrıs Türk evinin resmi verilmiştir. Bir de üç odalı kerpiç (toprak) evin planı tarif edilmiştir. Ancak özellikle Lefkoşa'nın eski yerleşim bölgelerinde ve bazı köy yerleşimlerinde bulunan Kıbrıs'a has mimari yapılarla ilgili bilgilere yer verilmemiştir. Bunların resimleri ve planlarıyla ilgili daha bilgilendirici belge ve açıklamalar konulabilir.

Kıyafetlerle alakalı olarak 2. sınıf Hayat Bilgisi Öğrenci Ders ve Çalışma Kitabı 2'nin kapağında resim olarak Kıbrıs geleneksel kıyafetleri verilmiş; bir diğer kitapta da Kıbrıs halk dansları kıyafetli çocuk grubu resmi verilmiştir. Kıbrıs Türk geleneksel giyim-kuşamıyla ilgili başka herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Bir milletin kültüründe çok önemli bir yere sahip olan **halk dansları** da kitaplarda yeterince yer bulamamıştır. Sadece 5. sınıf Sosyal Bilgiler kitabında genel olarak halk dansı kavramı tanıtılmış, bir dans grubu resmi verilmiş ve halk danslarımızla ilgili çeşitli sorular sorulmuştur.

Kültürün ve sosyal yaşamın ruhunu yansıtan **gelenek, görenek, âdet ve inanışlar** ise kitapta pek fazla yer bulmamıştır. Geleneklerle ilgili olarak tek dikkat çekici unsur halk bilgisinde geçiş dönemlerinden biri olarak tanımlanan düğün geleneğidir. Bunun dışında üzerinde ayrıntılı olarak durulan başka bir gelenek bulunmamaktadır. Oysaki doğum, sünnet, kız isteme, düğün, bayramlar ve sosyal hayatla ilgili yer verilebilecek daha birçok uygulama ve halk bilgisi ürünü vardır.

Toplumunu birleştirici gücü olan **dinî ve folklorik bayramlara** ilişkin de açıklayıcı bilgilere rastlayamamaktayız. Sadece dinî bir bayram olan Ramazan Bayramına 5. sınıf Sosyal Bilgiler kitabında bir iki cümleyle değinildiğini görmekteyiz. Dinî bayramlar yanında kültürümüzde derin geçmişi olan Nevruz ve Hıdırellez bayramlarından da bahsedilebilir. Özellikle "Yeni Yıl" konusu işlenirken Nevruz konusundan bahsedilebilir. Çünkü esasında eski Türk kültüründe yeni yılın başlangıcı Nevruz olarak kabul edilirdi. Buna bağlı olarak Noel Baba imgesi yerine yeni bir imge ortaya konulabilir (Mesela; eski Türk kültüründe önemli bir yeri olan Aksakallı Dede gibi). Yine "İlkbahar" konusu da Türk kültüründe baharın başlangıcı olarak kabul edilen Nevruz (Yeni gün) konusuyla bağdaştırılarak anlatılabilir.

Dini inançlarımızdan bahsedilirken de sadece bugün Kıbrıs Rum Kesiminde kalan Hala Sultan Tekesinden bahsedildiğini ve ayrıntılı bilgi verildiğini görmekteyiz. Dinî inanışlarımıza bu kitaplarda çok detaylı olarak yer vermek uygun olmasa da (Çünkü dini inancımız olan İslamiyet din kültürü dersinde ayrıntılı olarak işlenmektedir.) en azından Kıbrıs Türk uygulama ve inanışlarında bugün de etkisini sürdüren Şamanizm'den ve Gök Tanrı inancından kısaca bahsetmek uygun olabilir.

Özellikle köylerde, sosyal ve kültürel faaliyetlerde devamlılık sağlayan “komşuluk” olgusuna ayrıntılarıyla yer verilmiştir. Ayrıca **geleneksel alışveriş** kültürümüz olan “pazar yeri” kültüründen de bahsedilmiştir.

Kitaplarda, halk bilgisi alanında birçok konuda yetersiz veya eksik bilgi bulunmaktadır. Örneğin; gelenek-görenekler, bayramlar (Ramazan, Kurban; Nevruz, Hıdırellez), meddahlık, karagöz gölge oyunu, kuklacılık, geçiş dönemleri ve törenleri (doğum, sünnet, kız isteme, kına, düğün), geleneksel giyim ve halk mimarisi (Kıbrıs’a özgü ev ve barınak tipleri) bunlardan bazılarıdır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, ilköğretim aşamasında kullanılan kitaplar hem halk edebiyatı hem de halk bilgisi yönünden yetersizlikleri ve eksiklikleri barındırmaktadır. Dolayısıyla KKTC İlköğretim eğitiminde kullanılan kaynakların eksikliklerinin giderilmesinin ve uzun dönem programlarının hazırlanmasının gerekliliği açıktır ve ortadadır. Bundan dolayı, KKTC İlköğretim eğitiminde uzun dönemli, planlı ve çeşitli alanlardaki uzman görüşlerine dayanan bir eğitim ve kültür programının hazırlanmasının daha sağlıklı gelecek nesiller yetiştirmede etkili ve faydalı olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Artun, E. (2000). Türk halk kültüründe nevrüz. *Folklor / Edebiyat, Halkbilim, Etnoloji Antropoloji*, 21, 225-229.
- Balta, E.E. (2013). Bilmecelerin dil-düşünme bağlamında eğitimdeki yeri ve önemi. *Turkish Studies*, 8/1-Kış, 891-899.
- Baş, B. (2002). Türkçe temel dil becerilerinin öğretiminde atasözlerinin kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 60-68.
- Çinkayalar, E. (1990). *Kıbrıs türk halk oyunları*. Lefkoşa: KKTC MEKB Yayınları.
- Dölek, F. ve İlker D. (1992). *Kıbrıs türk halk müziği*. Lefkoşa: KKTC Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Ekici, M. (2004). *Halk bilgisi (folklor)-derleme ve inceleme yöntemleri*. Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Ertuğ, M. (1986). Kıbrıs türk gölge oyunu. *HAS-DER IV. Halkbilim Sempozyumu Bildiri Kitabı*, KKTC Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ..... (1993). *Geleneksel kıbrıs türk tiyatrosu*. Lefkoşa: KKTC MEKB Yayınları.
- ..... (2006). Kıbrıs'ta meddahlık. *Mitten Meddaha Türk Halk Anlatıları Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları*, 117-120.
- Gökçeoğlu, M. (1996). *Kıbrıs halk fıkraları (2.bs)*. Lefkoşa: Galeri Kültür-Repa Ltd.
- ..... (1999). *Hikâyelerimiz tekerlemelerimiz*. Lefkoşa: Mez-Koop. Yayınları.
- ..... (2002). *Manilerimiz*. Lefkoşa: KTEV Yayınları.
- ..... (2004). *Efsanelerimiz*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları.
- ..... (2005). *Toplu masallar I-II*. Lefkoşa: Gökçeoğlu Yayınları, 2 cilt.
- ..... (2007). *Bilmecelerimiz*. Lefkoşa: Eğitim Vakfı Yayınları.
- İslamoğlu, M. (1979). *Kıbrıs çocuk oyunları*. Lefkoşa: Yarın Ofset Tesisleri.
- Mear, H. (1992). *Kıbrıs türk toplumunda doğum, evlenme ve ölüm ile ilgili âdet ve inanışlar*. KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*, C. 33, 150, 64-73.
- Oğuz, Ö. ve diğerleri (2004). *Türk halk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ögel, B. (1995). *Türk mitolojisi*, C. II, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ..... (1998). *Türk mitolojisi*, C. I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Özkara, Y. (2013). İlköğretim türkçe eğitimi sürecinde mizah unsurlarından yararlanma. *Millî Folklor*, 100.
- Taner, Y. ve Mahmut İ. (1979). *Kıbrıs türkçüleri ve oyun havaları*. Lefkoşa: Yarın Ofset Tesisleri.
- Yavuz, S., Mustafa Ş. (2013). Yer adları (toponim) terimleri sözlüğü. *Turkish Studies*, 8/8 Yaz, 2239-2254.
- Yorgancıoğlu, O. (1996). *Maniler* (3.bs.). Mağusa: Temel Basımevi.
- ..... (1997). *Kıbrıs türk çocuk oyunları*. Lefkoşa: Adam Yayınları.
- ..... (1998). *Kıbrıs türk folklorundan derlemeler-masallar*. Mağusa.
- ..... (2000). *Kıbrıs türk folkloru-duydum gördüm yazdım* (2.bs.). Mağusa: Canbulat Basımevi.
- ..... (2006a). *Kıbrıs türk folklorundan derlemeler, masallar-II*. Mağusa: Arif ve Canbulat Basımevi.
- ..... (2006b). *Kıbrıs türk ninnileri*. Mağusa: Arif-Canbulat Basımevi.